

Svět patří „člověku“, a já ho mám respektovat jako jeho vlastnictví.

Vlastnictví je moje!

Vlastnictví v měšťáckém smyslu znamená *svaté* vlastnictví, to, že musím *respektovat* tvé vlastnictví. „Respekt před vlastnictvím!“ Proto by politici chtěli, aby každý vlastnil svůj kousíček vlastnictví, a částečně tímto úsilím přivodili neuvěřitelné parcelování. Každý musí mít svou kost, na níž má do čeho kousnout.

Jinak vypadá věc z egoistického hlediska. Neustupuji plaše před tvým a vašim vlastnictvím, nýbrž stále je chápu jako své vlastnictví, u něhož nemusím nic „respektovat“. Udělejte to samé s tím, co nazýváte mým vlastnictvím!

S tímto názorem si budeme navzájem nejlépe rozumět.

Politici liberálové mají starost, aby se všude, kde to lze, odstranily veškeré servituty, a každý byl na svém statku svobodným pánem, jen když tento statek má dost půdy, aby se dal experimenty jednoho člověka dostatečně pohnojit. (Každý sedlák se ve stáří ještě oženil, „aby profitoval z výkalů své ženy“.) I když je tak malinký, jen aby člověk měl něco vlastního, totiž nějaké *respektované vlastnictví!* Čím víc takových vlastníků, takových káležících sedláčků, tím víc má stát „svobodných lidí a dobrých vlastenců“.

Politický liberalismus, stejně jako všechno religiózní, spoléhá na *respekt*, humanitu, ctnosti lásky. Proto je také neustále rozložbený. Neboť v praxi lidé nerespektují nic, a každý den jsou malé majetky opět vykupovány většími vlastníky, a ze „svobodných lidí“ se stávají nádeníci.

Kdyby si „malí vlastníci“ naproti tomu uvědomili, že také velké vlastnictví je jejich, tak by se sami plni respektu od něj neodloučili, a nebyli by odloučení.

Vlastnictví, jak ho chápou občanští liberálové, si zaslужuje útoky komunistů a Proudhona: je neudržitelné; občanský vlastník není skutečně než nemajetným, odevšad vyloučeným. Mísí to aby mu patřil svět, nepatří mu ani mizerný bod, kolem něž se otáčí.

Proudhon nechce *propriétaire*, nýbrž *possesseur* nebo *usufruitier*.⁶⁶ Co to znamená? Chce, aby půda nepatřila jednomu, ale její výnos – a i kdyby se mu přiznala jen tisícina tohoto výnosu, tohoto ovoce – ten je přece jeho vlastnictvím, s nímž může libovolně nakládat. Kdo má výnos jen z jednoho akru, není ovšem jeho vlastníkem. Ještě méně ten, jak Proudhon chce, kdo musí z tohoto výnosu odevzdávat tolik, kolik není nutné k jeho potřebě. Je ovšem vlastníkem podílu, který mu zůstal. Proudhon neguje tedy to i ono vlastnictví, nikoli *vlastnictví jako takové*. Když jej vlastníkům statku dál nenecháme, nýbrž *sami si* ho chceme přivlastnit, tak se k tomuto cíli spojíme, vytvoříme spolek, *société*, který *ze sebe* učiní vlastníka. Když se nám to podaří, tak oni přestanou být vlastníky statků. A stejně tak jako se můžeme zmocnit statku a půdy, můžeme vlastnit ještě z mnohého jiného, abychom z něj udělali své vlastnictví, vlastnictví – *dobyvatelů*. Dobyvatelé tvoří societu, kterou si můžeme představit tak velikou, že postupně zahrme veškeré lidstvo. Ale také takzvané lidstvo je jako takové jen myšlenka (strašidlo), jeho skutečností jsou jednotlivci. A tito jednotlivci nebudou jako celková masa méně svévolně zacházet se statkem a půdou než osamocení jednotlivci nebo takzvaný *propriétaire*. *Vlastnictví* tak tedy zůstává rovněž zachováno, a sice také jako „výlučné“, když *lidstvo*, tato velká societa, odloučí jednotlivce od jeho vlastnictví, (možná mu z toho jen kousek propachtuje, dá v léno), jako ostatně vylučuje všechno, co není lidstvo, například v neumožní, aby svět zvířat získal vlastnictví. – Tak to také zůstane a stane se. To, na čem *všichni* chtějí mít *podíl*, bude jednotlivci, který to chce mít jen pro sebe samotného, odejmuto, bude z toho vytvořen *společný majetek*. Každý má na tom svůj podíl jako na *společném majetku*, a tento *podíl* je jeho *vlastnictvím*. Tak také v našich starých poměrech dům, který patří pěti dědicům, je jejich společným majetkem. Každý však vlastní ní pětinu výnosu. Proudhon by si mohl ušetřit svůj rozvleklý patos, kdyby řekl: existují některé věci, které patří jen některým lidem a na něž si my ostatní chceme od nynějška dělat nárok nebo – hon. Nechte nás si ho vzít, protože tím se dostane-

me k vlastnictví, a nám nyní ještě odepírané vlastnictví tím jen získá vlastníky. Lze ho lépe využít, když bude v rukách nás všech, než kdyby jim disponovali jen někteří. Spojme se proto kvůli této loupeži (vol). – Proto nám nalhává, že societa je původním držitelem a jediným vlastníkem nepromlčitelného práva. Na ní se takzvaný vlastník stává zlodějem (*La propriété c'est le vol*). Když nynějšímu vlastníkovi vezme vlastnictví, tak mu nic neuloupí, protože jen uplatnila své nepromlčitelné právo. – Tak daleko se dostaneme se strašidlem society jako *morální osoby*. Člověku patří naopak to, co může získat: svět patří mně. Říkáte něco jiného v opačné větě: „Svět patří všem“? Všichni jsou já a já opět atd. Vy ale děláte ze „všech“ strašidlo a děláte ho svatým, takže se pak ze „všech“ stává hrozivý *vládce* nad jednotlivcem. Na jejich stranu se pak staví příznak „práva“.

Proudhon, stejně jako komunisti, bojuje proti *egoismu*. Představují proto pokračování a konsekvence křesťanského principu, principu lásky, obětování pro něco obecného, cizího. Např. ve vlastnictví jen důsledně realizují to, co už dávno ve skutečnosti existuje, totiž nemajetnost jednotlivce. Když v zákoně stojí: *ad reges potestas omnium pertinet, ad singulos proprietatis; omnia rex imperio possidet, singuli domino*, tak to znamená: král je vlastníkem, neboť jedině on může se „vším“ disponovat, nakládat, má nad tím *potestas a imperium*. Komunisté to udělali jasnější, když z onoho *imperia* udělali „společnost všech“. Tudiž: vzhledem k tomu, že jsou nepřátelé egoismu, proto jsou – křesťany, nebo obecněji religiozními lidmi, věřícími na přízraky, závislími, služebníky něčeho obecného (Boha, společnosti, atd.). Také v tom je Proudhon stejný jako křesťané, když připisuje Bohu to, co odepírá lidem. Nazývá ho (např. s. 92) *propriétaire* Země. Tím dokazuje, že si *vlastníka jako takového* nedokáže odmyslit. Nakonec dospěje k vlastníkovi, přesune ho však do mimozemského světa.

Vlastníkem není ani Bůh, ani člověk („lidská společnost“), nýbrž jednotlivec.

Proudhon (také Weitling) si myslí, že o vlastnictví říkají to nejhorší, když jej označují za krádež (*vol*). Když zcela odhlédneme od choullostivé otázky, co by bylo možné namítnout proti tomu, o co se opírá toto tvrzení o krádeži, zeptáme se jen: je jinak pojem „krádež“ vůbec možný, než když se připustí, že existuje pojem „vlastnictví“? Jak je možné krást, když neexistuje vlastnictví? To, co nepatří nikomu, nelze *ukrást*: voda, kterou někdo čerpá z moře, se *nekrade*. Proto vlastnictví není krádež, nýbrž teprve na základě vlastnictví je krádež možná. Také Weitling musí k tomu dospět, protože přece pokládá všechno za *vlastnictví všech*: když je něco „vlastnictvím všech“, tak krade přece jednotlivce, který si to přivlastňuje.

Soukromé vlastnictví žije z milosti *práva*. Pouze v právu má svou záruku – držba ještě není vlastnictvím, stává se „mou“ na základě souladu s právem – není to žádný fakt, *un fait*, jak se domnívá Proudhon, nýbrž fikce, myšlenka. Je to právo na vlastnictví, právní vlastnictví, garantované vlastnictví. Není to *moje mým* prostřednictvím, nýbrž prostřednictvím – *práva*.

Přesto je vlastnictví výrazem pro *neomezenou nadvládu* nad něčím (věcí, zvířetem, člověkem), nad čím „já mohu vládnout podle libosti“. Podle římského práva ovšem *ius utendi et abutendi re sua, quatenus iuris ratio patitur, vylučné a neomezené právo*. Ale vlastnictví je podmíněno mocí. Co mám ve své moci, to je moje vlastní. Pokud se prohlásím za držitele, jsem vlastníkem věci; ztratí-li se mi znovu, je jedno kvůli čemu, např. tím, že uznám práva jiných na tuto věc –, tak vlastnictví zaniklo. Tím spadají vlastnictví a držba v jedno. Nelegitímujeme právo, které je mimo dosah mé moci, nýbrž pouze moje moc; když už ji nemám, tak se mi věc ztratí. Když už Římané neměli žádnou moc nad Germány, Germánům *patřila* římská světová říše, a bylo by směšně, kdybychom se přesto snažili tvrdit, že pravými vlastníky zůstali Římané. Ten, kdo umí věc vzít a udržet, tomu patří, než mu je opět odňata, stejně jako svoboda patří tomu, kdo si ji *vezme*. –

O vlastnictví rozhoduje pouze moc, a protože pouze stát, a je jedno jestli je státem občanů nebo lumpů nebo vůbec lidí,

má moc, tak pouze on je vlastníkem. Já, jediný, nemám nic, a jsem jen obdarován lénem, jsem leníkem, a jako takový služebníkem. Za nadvlády státu žádné *moje* vlastnictví neexistuje.

Chci zvýšit svou cenu, cenu svojskosti, a měl bych znevážit vlastnictví? Ne, protože bych nebyl od té doby respektován, protože nad ním stojí národ, lidstvo a tisíc jiných věcí, tak vlastnictví ještě nebylo až do dnešního dne uznáno ve své plné hodnotě. Také vlastnictví bylo jen vlastnictvím přeludu, např. lidové vlastnictví. Celá moje existence „náleží vlasti“: já patřím vlasti, národu, státu, proto také všechno, co jsem nazýval svým *vlastním*. Po státech se požaduje, aby odstranily pauperismus. Zdá se mi, že to znamená požadovat, aby si stát usekl hlavu a položil ji k nohám. Neboť pokud je stát Já, musí být jednotlivé Já nuzákem, Ne-Já. Stát má zájem jen na tom, aby sám byl bohatý. Zda Michal je bohatý a Petr chudý, je mu jedno. Také Petr by mohl být bohatý a Michal chudý. Lhostejně přihlíží, jak jeden chudne, druhý bohatne, a nestará se o tuto hru. Před jeho zrakem jsou jako *jednotlivci* vsutku stejní, v tom je spravedlivý: před ním jsou oba – ničím, jako my jsme na druhé straně „všichni před Bohem hříšníci“. Naproti tomu má velký zájem na tom, aby se jednotlivci, kteří se s ním ve svém Já ztotožňují, podíleli na *jeho* bohatství: dělá z nich podílíky na *svém bohatství*. Láká je vlastnictvím, jímž odměňuje jednotlivce. Zůstává to ale *jeho* vlastnictvím, a každý má právo je užívat jen tehdy, pokud se ztotožňuje s jástvem státu, nebo je „loajálním členem společnosti“. V opačném případě je vlastnictví zkonfiskováno nebo zlikvidováno skrze útrpné procesy. Vlastnictví tak je a zůstává *státním vlastnictvím*, nikoli vlastnictvím Já. To, že stát libovolně nevezme jednotlivci to, co získal od státu, je jen to samé jako to, že stát sám sebe neokrade. Kdo je státním-Já, tzn., dobrým občanem nebo poddaným, ten jako *takové* Já, nikoli jako vlastní, tedy nerušeně užívá to, co je propůjčené v léno. V kodexu se to pak nazývá takto: vlastnictví je to, co nazývám svým „od Boha a právem“. Od Boha a právem je to ale jen mé, pokud – stát proti tomu nic nemá.

V expropriacích, odzbrojování a podobných věcech (jako když např. státní pokladna zkonfiskuje dědictví, když se dědicové nepřihlásí včas) se otevřeně jasně objevuje jinak skrytý princip, že pouze *národ*, „stát“, je vlastníkem, jednotlivec naproti tomu leníkem.

Stát, a toto jsem se snažil říci, nemůže zamýšlet, aby někdo měl vlastnictví *kvůli sobě samému*, nebo aby byl skutečně bohatý, nebo dokonce zámožný, nemůže mi jako mně nic přiznat, nic poskytnout, nic zajistit. Stát nemůže zabránit pauperismu, protože pauvreita majetku, je moje pauvreita. Kdo není ničím, než tím, co z něj udělá náhoda nebo někdo jiný, totiž stát, ten také zcela právem *nemá* nic, než to, co mu dá někdo jiný. A ten- to jiný mu *dává* jen to, co si *zaslouží*, tzn., co si zaslouží svou *službou*. Nezhodnocuje sebe, nýbrž zhodnocuje jej stát.

Národní ekonomie se tímto předmětem velmi zabývá. Přes- to však sahá mnohem dál, než to, co je „národní“, a pokračuje pojmy a horizont státu, který uznává a může rozdělovat jen státní vlastnictví. Proto klade na držení vlastnictví *podmínky*, tak jako je klade na všechno, např. na manželství, když uznává jen jím sankcionalizované manželství a vyjímá jej z mé *moci*. Vlastnictví je však *mým* vlastnictvím jen když ho držím *nepodmíněně*: pouze já, jako *nepodmíněně* já, mám vlastnictví, uzavírám milostný vztah, provozuji svobodný obchod.

Stát se nestará o mě a to, co je moje, nýbrž o sebe a to, co je jeho: jsem pro něj něčím jen jako *jeho dítě*, jako „dítě země“, jako *já* nejsem pro něj vůbec ničím. Co mě jako já potká, to je pro státní rozum něco *nahodilého*: moje bohatství stejně jako moje zchudnutí. Jestliže jsem pro něj ale s tím vším, co je moje, jen náhodným případem, tak to dokazuje, že *mé* nemůže pochopit: *já* pokračuji jeho pojmy, neboli jeho rozum je příliš krátký, než aby mě pochopil. Proto také nemůže pro mě nic udělat.

Pauperismus znamená *mou bezcecnost*, skutečnost, že se ne- mohu zhodnotit. Proto je stát a pauperismus jedno a to samé. Stát mi nedovolí získat mou cenu, a existuje jen na základě mé bezcecnosti: vždy se snaží ze mě *mit prospěch*, tzn. exploato- vat mě, vykořisťovat, využít, i kdyby to bylo jen v tom, že se